

Mattheüs 25: 1-13.
 Preek voor eeuwigheidszondag 2018,
 25 november 2018, Heusden.

Gemeente van Christus

Een groot deel van ons leven brengen wij wachtend door. Misschien wel heel ons leven! Voor onze geboorte waren onze ouders van ons ‘in verwachting’. Vanaf het moment dat we ter wereld komen, breekt het grote wachten en verwachten voor onszelf aan. Wat zal het leven ons bieden? Wat hebben wij het leven te bieden? Hoe gaan we het ervan afbrengen op school, op de arbeidsmarkt? Met wie zullen we ons leven gaan delen? Staat ons voorspoed of tegenspoed te wachten? Hoe zullen we daarmee omgaan?

Naarmate we ouder worden veranderen onze verwachtingen. We leren dat sommige verwachtingen wel en andere niet uitkomen. We leren dat soms het onverwachte zich aandient. We beginnen na te denken over het laatste wat ons te wachten staat: hier in dit leven, hierna in de dood?

Soms is onze verwachting negatief ingekleurd. Dan noemen we onze verwachting ‘angst’. Soms is onze verwachting positief ingekleurd. Dan noemen we onze verwachting ‘hoop’.

Hoe dan ook: we zijn, vrouwen en mannen, ons hele leven ‘in verwachting’.

In de gelijkenis van de wijze en dwaze meisjes worden ons twee vormen van ‘(ver-)wachten’ getoond. Het gaat om twee levenshoudingen.

Dan zal het met het Koninkrijk van de hemel zijn als met tien meisjes die hun olielampen hadden gepakt en erop uittrokken, de bruidegom tegemoet. Omdat de bruidegom op zich liet wachten, werden ze allemaal slaperig en dommelden in.

Die tien meisjes staan voor de wachtende geloofsgemeenschap. Het wachten van de gemeente van Christus is positief gekleurd. Het is hopen. Hopen op de komst van de hemelse bruidegom. Dat betekent: hopen dat er licht, een messiaans licht gaat schijnen in de duisternis. Hopen dat er hemelse vrede zal aanbreken op deze aarde.

Maar de tien meisjes laten zien dat dat wachten op de komst van de hemelse bruidegom ons ook wel eens zwaar valt. Want het wachten duurt zo lang. Gerard Reve verwoordde ons ongeduld treffend in een beroemde dichtregel: *Dat Koninkrijk van U, weet U wel, wordt dat nog wat?*

De meisjes worden slaperig, zoals de kerk wel eens duf en slaperig wordt – laten we eerlijk zijn. Tenslotte vallen de meisjes helemaal in slaap, alle tien, zoals er ook tijden zijn dat de kerk in diepe slaap lijkt. Hun lampjes branden door, maken de olie op. Maar dan klinkt middenin de nacht een stem: *‘Daar is de bruidegom!’* De meisjes schrikken wakker. Hun lampjes zijn bijna gedoofd. Ze willen ze bijvullen om een feestelijke optocht (een feestelijke *advent* =

aankomst') te kunnen maken. Maar dan blijkt dat vijf van hen geen reserveolie hebben meegenomen - ze krijgen hun lampjes niet meer bijgevuld, hun lampjes gaan uit, het ene na het andere. Zij worden *dwaas* genoemd. De vijf andere meisjes hebben wel extra olie meegenomen, waarmee ze hun lampjes kunnen bijvullen. Zij worden *wijs* genoemd.

Zo laat de gelijkenis zien dat er twee manieren zijn van 'wachten'.

Je kunt passief wachten. Gewoon maar afwachten wat er naar je toe komt.

En je kunt op een actieve manier wachten: *werk maken* van je verwachting!

Wij kunnen de komst of de wederkomst van de Messias nooit afdwingen. We kunnen ons wel actief voorbereiden op de komst van Christus, door ons leven voor Hem open te stellen, blokkades weg te nemen. Zodat onze hemelse bruidegom, als Hij komt, niet voor een donkere en gesloten deur komt te staan. Een rabbijns gezegde luidt: *Iedere dag en ieder uur kan de deur zijn waardoor de messias binnenkomt.*

Dat is het verschil tussen de dwaze en de verstandige meisjes. De dwaze wachten *passief* af, de wijze kennen een *actieve* verwachting.

Zij leren ons ... de **adventstijd** serieus te nemen. Als je de adventstijd serieus neemt, viert, vormgeeft, dan vier je anders kerst. Als je de adventstijd overslaat, dan kom je op kerst van een koude kermis thuis. Valt het tegen. 'Is dit alles', denk je dan stiekem tijdens je dure Kerstdiner.

Deze gelijkenis vertelt ons ook dat er vroeg of laat een moment in ons leven komt, dat we op onze reserves worden aangewezen. Op ons geestelijke reserves. Want het gaat ons niet altijd voor de wind. We worden ziek. Afgewezen. Verlaten. Iemand die we beslist niet kunnen missen sterft. De ene tegenslag volgt op de andere. Er begint maar geen lichtje te schijnen in het einde van de tunnel. Dan komt het erop aan of we een voorraadje geestelijke olie hebben aangelegd, waarmee we toch weer een lichtend vuurtje kunnen laten branden in onze duisternis. Zo'n geestelijke reserve heb je niet zomaar. Zo'n geestelijke reserve hangt samen met een *levenshouding, met onze geestelijke conditie*. En net als in de sport moet je ook je geestelijke conditie trainen en onderhouden en oefenen. Een geestelijke levenshouding moet wortel te schieten, groeien, stevig worden, zodat je er beschutting en houvast kunt vinden, als het erop aankomt. En vroeg of laat komt het erop aan.

'Geef ons wat van jullie olie,' vroegen de dwaze meisjes. 'Nee, straks is er nog te weinig voor ons en jullie samen. Zoek liever een verkoper en koop zelf olie,' antwoordden de wijze meisjes.

Het is een misverstand van die vijf dwaze meisjes te denken dat ze wel even de levenshouding, de geloofshouding van hun vriendinnen kunnen lenen.

Geloof is iets anders dan een kopje suiker. Een kopje suiker kun je lenen van je buurvrouw, of haar krant, of haar pen, of zelfs haar auto. Maar niet haar geloof.

‘Buurvrouw, ik heb een slecht bericht van de dokter, leen me even wat geestelijke houvast. Buurvrouw, ik heb het even helemaal gehad met alles en iedereen – hevel even wat geloof naar me over.’ Zo gaat het niet.

Het is ook een misverstand te denken dat die wijze meisjes egoïstisch zijn, te gierig om iets van hun olie te delen.

Al houd je nog zoveel van je kind, je partner, je broer, je zus – je kan niet zomaar wat geloof overhevelen. Zoals we net al vaststelden is een geloofshouding het resultaat van een proces van ontkiemen, van groeien, sterker worden, steviger worden.

De wijze meisjes hebben zich voorbereid, ze hebben reserveolie bij zich, ze hebben zich een gelovige houding eigen gemaakt. Ze zijn een weg gegaan. Ze houden rekening met de lange termijn. Ze zijn regelmatig bij gaan tanken: uit Gods Woord, in stille tijd, in gebed, bij elkaar. Daar word je dus *wijzer* van... De dwaze meisjes denken dat geloof iets is wat je even snel even als *fastfood* uit de muur kunt trekken, als je het nodig hebt. Zo werkt het dus niet. Dan blijf je achter met lege handen.

Terwijl die vijf dwaze meisjes in alle haast ergens een oliehandelaar uit bed gaan bellen, kunnen de vijf wijze meisjes met de bruidegom mee naar het bruiloftsfeest. Een poosje later arriveren de dwaze meisjes. Ze kloppen aan. ‘Heer, laat ons binnen.’ De bruidegom antwoordt: ‘Ik ken jullie niet.’ Het bijbelse kennen is een *liefdevol kennen, een relatie met iemand hebben*. Die bruidegom zegt dus eigenlijk: ‘Er is nooit een band tussen ons gegroeid, we zijn vreemden voor elkaar, hoe kan ik jullie nu zomaar binnenlaten?’

En Jezus sluit de gelijkenis dan af met de woorden: ‘*Wees dus waakzaam! want jullie weten niet op welke dag en op welk tijdstip de hij (de bruidegom, de Messias) komt.*’

Jezus vertelt deze gelijkenis niet om een definitieve streep te trekken tussen de ene en de andere helft van de mensheid. De ene helft die gered wordt, de andere helft die zichzelf maar moet zien te redden.

De gelijkenis is bedoeld om dat deel van de mensheid die zijn gelovige levenshouding heeft verwaarloosd, wakker te schudden en opnieuw te motiveren! Zodat ze ook vol kunnen houden als het wachten lang duurt, als het leven zwaar wordt, als het er op de een of andere manier op aankomt.

Hoe zou het die dwaze meisjes verder zijn vergaan?

Misschien zo. Misschien stonden ze daar midden in de nacht op straat.

Pikkedonker. Verlaten. Bibberend van de kou. Het wachten begon weer. Op een nieuwe dag. Goddank komt er altijd weer een nieuwe dag, een nieuwe kans.

Misschien voelden ze zich schuldig. *Hoe hebben we zo kortzichtig of gemakzuchtig kunnen zijn!* Misschien hadden ze vooral hun lesje geleerd en zorgden ze er bij een volgende bruiloft voor (er staat nergens dat dit de laatste

bruiloft is geweest - Goddank komt er altijd weer een nieuwe bruiloft.) dat ze wel genoeg olie bij zich hadden. Je kunt van je fouten leren.

Of misschien is het wel zo gegaan.

Misschien zagen die meisjes later, bij het krieken van de dag, verkild en verkleumd, in de stad iemand voorbijkomen. En toen ze beter keken in het licht van de opkomende zon, zagen ze dat het de bruidegom zelf was. Hij zag er niet uit. Zijn kleren waren gescheurd, hij was geslagen, gewond. Hij was uit zijn eigen bruiloftsfeest gegooid. En toen ze nog beter keken, zagen ze dat hij een kruis droeg... Want zo gaat het evangelie van Matteüs verder, na hoofdstuk 25. Matteüs vertelt dan immers hoe Jezus, onze bruidegom, zelf struikelend het paasfeest-vierende Jeruzalem, wordt uitgejaagd en in de buitenste duisternis geworpen door zijn eigen mensen! Gekruisigd op Golgotha. En misschien zijn de dwaze meisjes en de weggejaagde, verworpen bruidegom gevolgd, om Hem niet alleen te laten, omdat ze nu wisten hoe vreselijk het is als je alleen achter blijft, in de duisternis en de kou. Je kunt wijzer worden van je vroegere fouten!

De gelijkenis wordt niet voor niets samengevat in een waarschuwing: *Wees waakzaam*. 'Vigilate' in het Latijn, een woord dat op ons gemeentezegel staat en de naam is geworden van ons kerkblad. *Wees waakzaam*, want jullie weten niet op welke dag en op welk tijdstip de bruidegom komt.'

Hoe staat het met onze levenshouding? Hebben we nog verwachtingen van het leven - of eigenlijk amper meer? Hebben we nog verwachtingen van God... of hebben we die al opgegeven? Zijn we alleen maar met de dingen van de dag bezig, of ook met dingen van de eeuwigheid? Durven wij na te denken over onze eigen eindigheid, sterfelijkheid? Durven we ons daarop voor te bereiden? En als de tegenwind komt, hebben we dan voldoende geestelijke conditie opgebouwd om die op te vangen?

In het Nieuwe Liedboek staan ook mooie gebeden. Ik eindig met een zo'n gebed (p. 1256):

*Trouwe God en Vader,
van u zijn de eeuwen en de tijden, de dagen en de nachten.
Laat niet toe dat wij leven
alsof wij niets meer te verwachten hebben.
Wek in ons hart een heilzame, waakzame onrust
omwille van het uur waarop uw Zoon zal wederkomen,
Jezus Christus onze Heer.*

Amen.